

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

***СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ»***

Спеціальність:	D3 Менеджмент
Освітній рівень:	другий (магістерський) рівень
Освітня програма:	Менеджмент

МАУП 2025

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Ризик-менеджмент
Шифр та назва спеціальності	D3 Менеджмент
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	3 кредити/90 год. Лекції: 14 год. Практичні заняття: 20 год. Самостійна робота: 56 год.
Термін вивчення дисципліни	III семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

Науковий ступінь	
Вчене звання	
Посада	
Дисципліни, які викладає НПП	
Напрями наукових досліджень	
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	
Контактний тел.	
Портфоліо викладача на сайті кафедри	

Анотація курсу.

Курс «Ризик-менеджмент» спрямований на формування у студентів знань, умінь та навичок у сфері виявлення, оцінювання та управління ризиками в економічних, фінансових і виробничих процесах. Навчальна дисципліна розглядає методи мінімізації можливих негативних наслідків та використання ризику як інструмента прийняття управлінських рішень.

Предмет вивчення навчальної дисципліни: закономірності, методи та інструменти управління ризиками в діяльності підприємств, організацій та фінансових установ.

Мета курсу: формування системного уявлення про природу ризику та оволодіння сучасними методами ризик-менеджменту для підвищення ефективності управлінських рішень, стабільності бізнесу та конкурентоспроможності організації.

Завдання навчальної дисципліни:

1. Ознайомити студентів з основними теоріями ризику та класифікаціями його видів.
2. Сформувати навички ідентифікації та кількісної/якісної оцінки ризиків.
3. Вивчити інструменти мінімізації та страхування ризиків.
4. Розвинути вміння застосовувати методи ризик-менеджменту у практичних кейсах.
5. Сприяти розвитку критичного мислення для прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності.

Пререквізити навчальної дисципліни:

Вивчення навчальної дисципліни «Ризик-менеджмент» базується на знаннях та вміннях, отриманих здобувачами освіти під час вивчення дисциплін: «Проектний

менеджмент», «Інноваційно-інвестиційний менеджмент», «Стратегічний менеджмент».

Постреквізити навчальної дисципліни:

Здобуті знання, уміння та компетентності в рамках даної дисципліни є основою для успішного ведення професійної діяльності.

Програмні компетентності:

Загальні компетентності	ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
Спеціальні компетентності	СК2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі СК7. Здатність розробляти проекти розвитку бізнесу, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість. СК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення в бізнесі та забезпечувати їх реалізацію. СК.12. Здатність розробляти та застосовувати методи і технології стратегічного управління організацією та комерціалізації інновацій в умовах невизначеності та ризику.
Результати навчання	РН2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення. РН5. Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах. РН6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність. РН15. Демонструвати здатність досягати успіху в отриманні прибутку від ідей та інтелектуальних знань шляхом інновацій, використання потенціалу інноваційної економіки із урахуванням потенційних загроз та ризиків.

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	К-сть годин, з них:			
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Методи навчання/методи оцінювання
3 семестр					Методи навчання: словесні (навчальна лекція; бесіда; навчальна дискусія); індуктивний метод; дедуктивний метод; традитивний метод; аналітичний; синтетичний; практичний (робота з фабулами юридичних справ); пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; метод проблемного викладу; частково-пошуковий; дослідницький; інтерактивні методи (аналіз ситуацій; дискусії, дебати, полеміки; діалог, синтез думок; мозковий штурм; відпрацювання навичок; ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань); моделювання професійної діяльності; інноваційні методи навчання (компетентнісний; проєктно-дослідницький); кейс-метод. Методи оцінювання: усний контроль (усне опитування, оцінювання участі у дискусіях, інших інтерактивних методах навчання); письмовий контроль (контрольні, самостійні роботи, реферати); тестовий контроль (тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність); метод самоконтролю та самооцінки; оцінювання кейс-завдань.
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи та контекст ризик-менеджменту					
Тема 1	Поняття ризику та невизначеності в управлінні.	1	2	4	
Тема 2	Системний підхід до управління ризиками.	1	2	6	
Тема 3	Класифікація ризиків: стратегічні, фінансові, операційні, кадрові, екологічні, соціальні.	2	2	6	
Тема 4	Глобальні виклики сучасності: війна, геополітичні кризи, зміни клімату, конкуренція.	1	1	4	
Тема 5	Сталий розвиток та екологічні, соціальні й управлінські ризики (ESG).	1	1	4	
Змістовний модуль 2. Інструменти та практика управління ризиками					
Тема 6	Методи ідентифікації ризиків (SWOT, PESTEL, експертні оцінки, FMEA).	1	2	4	
Тема 7	Методи якісного та кількісного аналізу ризиків.	1	2	6	
Тема 8	Інструменти візуалізації: карти ризиків, матриці ймовірності та впливу.	2	2	4	
Тема 9	Стратегії реагування на ризики: уникнення, зменшення, передача, прийняття.	1	1	4	
Тема 10	Управління кіберризиками та ризиками цифрової трансформації.	1	1	6	
Тема 11	Планування безперервності бізнесу та антикризове управління.	1	2	4	
Тема 12	Моніторинг ризиків та звітність в системі менеджменту.	1	2	4	
Модульна контрольна робота					
Всього:		14	20	56	
Форма контролю: залік					

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементам презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.4.

Форми і методи контролю

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, умінь використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань тощо. Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- самостійне опрацювання тем.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий.

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації.

Система оцінювання та вимоги

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

	Поточний контроль знань												Модульна контрольна робота	Залік	Загальна кількість балів
Теми	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	20	20	100
Робота на семінарському занятті	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			
Самостійна робота	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля у письмовій формі, у вигляді тестування.

Критерії оцінювання модульного тесту з навчальної дисципліни «Ризик-менеджмент»:

При оцінюванні модульного тесту враховуються обсяг і правильність виконання завдань:

- оцінка «відмінно» (A) виставляється за правильне виконання всіх завдань (або більше 90% всіх завдань);

- оцінка «добре» (B) виставляється за виконання 80% всіх завдань;

- оцінка «добре» (C) виставляється за виконання 70% всіх завдань;

- оцінка «задовільно» (D) виставляється за правильне виконання 60% запропонованих завдань;

- оцінка «задовільно» (E) виставляється, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;

- оцінка «незадовільно» (FX) виставляється, якщо виконано менше 50% завдань.

Неявка на модульний тест - 0 балів.

Вищезазначені оцінки перетворюються на рейтингові бали таким чином:

«A» - 18-20 балів;

«B» - 16-17 балів;

«C» - 14-15 балів;

«D» - 12-13 балів.

«E» - 10-11 балів;

«FX» - менше 10 балів.

Підсумкова семестрове оцінювання з дисципліни «Ризик-менеджмент» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання студентів. Воно проводиться у терміни, визначені навчальним планом, і охоплює обсяг матеріалу, визначений програмою курсу.

Підсумкове оцінювання проводиться у формі тесту. До семестрового оцінювання допускається студент, який виконав усі необхідні роботи.

Підсумкова оцінка виставляється на основі результатів навчання студента протягом семестру. Оцінка студента складається з балів, накопичених за результатами поточного оцінювання, та заохочувальних балів.

Студенти, які виконали всі необхідні завдання і отримали оцінку 60 балів або вище, отримують оцінку, що відповідає отриманій оцінці, без додаткового тестування.

Для студентів, які виконали всі необхідні завдання, але отримали оцінку нижче 60 балів, а також для тих, хто бажає поліпшити свій бал (результат), викладач проводить підсумкову роботу у формі тесту під час останнього запланованого заняття з дисципліни в навчальному семестрі.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності.
Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Оцінка самостійної роботи

Загальна кількість балів, отриманих студентом за виконання самостійної роботи, є одним із складових академічної успішності з дисципліни. Самостійна робота з кожної теми, відповідно до програми курсу, оцінюється в діапазоні від 0 до 2 балів за допомогою стандартизованих та узагальнених критеріїв оцінювання знань.

Шкала оцінювання виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань) критерії оцінювання.

Максимально можлива оцінка самостійної (індивідуальні завдання)	Рівень виконання			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
2	2	1,5	1	0

Форми оцінювання включають: поточне оцінювання практичної роботи; поточне оцінювання засвоєння знань на основі усних відповідей, доповідей, презентацій та інших форм участі під час практичних (семінарських) занять; індивідуальні або групові проекти, що вимагають розвитку практичних навичок і компетентностей (опціональний формат); вирішення ситуаційних завдань; підготовка резюме з самостійно вивчених тем; тестування або письмові іспити; підготовка проектів статей, тез конференцій та інших публікацій; інші форми, що забезпечують всебічне засвоєння навчальної програми та сприяють поступовому розвитку навичок для ефективної самостійної професійної (практичної, наукової та теоретичної) діяльності на високому рівні.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Для успішного засвоєння курсу «Ризик-менеджмент» здобувач освіти має:

- регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття;
- систематично, системно й активно працювати на лекційних і практичних заняттях;
- відпрацьовувати пропущені заняття або незадовільні оцінки, отримані на заняттях;

- виконувати у повному обсязі завдання, які вимагає підготувати викладач, належна їх якість;

- виконувати контрольні та інші самостійні роботи;

- дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

Курс «Ризик-менеджмент» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Оцінювання здобувача освіти орієнтовано на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за які можуть бути, за рішенням викладача, нараховані додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, олімпіадах та наукових конкурсах серед студентів).

Рекомендовані джерела інформації:

Основні джерела:

1. Калініченко З.Д. Ризик-менеджмент: навч. посібник. Дніпро: ДДУВС, 2021. 224 с.
2. Кібік О., Слободянюк О., Кузнецова Л. Ризик-менеджмент: навч.-метод. посібник; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». Одеса: Фенікс, 2024. 84 с.
3. Мороз В.М., Мороз С.А. Ризик-менеджмент: навч. посібник. Київ: Кондор, 2024. 140 с.
4. Стешенко О.Д. Ризикологія: навч. посібник. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 180 с.
5. Kalina I., Khurdei, V., Shevchuk, V., Vlasiuk, T., & Leonidov, I. Introduction of a Corporate Security Risk Management System: The Experience of Poland. Introduction of a Corporate Security Risk Management System: The Experience of Poland. JRFM, 15(8), 2022, pp. 1-27. <https://doi.org/10.3390/jrfm15080335> (Scopus)
6. Eleonora Tereshchenko, Oksana Shkolenko, Inna Kosmidailo, Iryna Kalina, Nataliia Shuliar. Formation of an effective risk management system at the enterprise. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики (Financial and credit activity-problems of theory and practice) 1/2021. <http://fkd.org.ua/issue/view/13824>. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i36.227924> (Web of Science)
7. Koval, V., Mikhno, I., Udovychenko, I., Gordiichuk, Y. Kalina I., Sustainable natural resource management to ensure strategic environmental development TEM Journal. Volume 10, Issue 3, Pages 1022-1030, ISSN 2217-8309, DOI: 10.18421/TEM103-03, August 2021. URL <http://www.scopus.com/inward/record.url?eid=2-s2.0-85105730703&partnerID=MN8TOARS> (Scopus)
8. Каліна І.І., Палій С.А., Шуляр Н.М. Визначення основних пріоритетів реалізації стратегії цифровізації підприємств в умовах воєнного стану. МАУП. Економічні науки. 2022. Вип. 3 (66). Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2022. С. 63-69. <https://doi.org/10.32782/2523-4536/66-9> (Фахове видання)
9. Каліна І.І., Завгородня А.А. Основні складові організаційно-економічного механізму корпоративного управління підприємства в небезпечних умовах. - Економічний простір, 2022, Вип. 181. С. 105-109 DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/181-18> (Фахове видання)

Додаткові:

1. Боровик М.В. Ризик-менеджмент: конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 – Менеджмент; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. 63 с.
2. Демченко Г. В. Ризик менеджмент: конспект лекцій для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» першого бакалаврського рівня. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 74 с. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25441>

3. Долінський Л.Б. Фінансовий ризик-менеджмент: навч.-метод. посібник. Київ: НаУКМА, 2022. 132 с.

4. Скопенко Н.С., Федулова І.В., Мазник Л.В., Кириченко О.М., Удворгелі Л.І. Економічні ризики: методи вимірювання та управління: навч. посібник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2021. 348 с.

5. Сумець О. М. Проектно-орієнтоване управління організацією: навч. посібник. Київ: Університет економіки та права «КРОК», 2022. 167 с.

6. Черненко Н. М. Ризик-менеджмент в закладах освіти: навчальний посібник. Серія «Управління закладом освіти». Вид., О.: Університет Ушинського, 2020. 116 с.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>

2. Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>

3. Національний банк України URL: <https://bank.gov.ua/>

4. Портал управління знаннями НАДС – офіційний урядовий сайт із короткостроковими курсами та програмами з управління ризиками. URL: <https://pdp.nacs.gov.ua/>

5. Сайт консалтингової компанії Deloitte – аналітика й дослідження з питань ризик-менеджменту. URL: <https://www.deloitte.com/ua/uk.html>

6. Сайт консалтингової компанії PwC –аналітика й дослідження з питань ризик-менеджменту URL: <https://www.pwc.com/ua/uk.html>

7. COSO (Committee of Sponsoring Organizations) – офіційний сайт з методологією Enterprise Risk Management (фреймворк ERM). URL: <https://www.coso.org/>

8. World Economic Forum – Global Risks Report – щорічний звіт про глобальні ризики (ключові світові виклики і тренди). URL: <https://www.weforum.org/publications/global-risks-report-2025/>

9. Наукова періодика України; Нац. бібл. України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

10. Платформа масових відкритих онлайн-курсів Prometheus. URL: <https://prometheus.org.ua>